

KAIP ELGTIS APSINUODIJUS ĮVAIRIOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS

Bendrieji pagalbos apsinuodijus teikimo principai:

- Kiekvienas ūminis apsinuodijimas, net jei nukentėjęs asmuo jaučiasi gerai, turi būti vertinamas kaip potencialiai pavojingas sveikatai ir gyvybei. Kai kurios cheminės medžiagos, patekusios į organizmą, apsinuodijimo simptomus sukelia ne iš karto, o tik praėjus tam tikram laiko tarpui.
- Apsinuodijimo eiga ir baigtis priklauso nuo laiko, praėjusio nuo apsinuodijimo pradžios iki pagalbos suteikimo. Laiku ir tinkamai suteikta pirmoji pagalba sutrumpina apsinuodijusio asmens sveikimo laiką ir mažina komplikacijų riziką.
- Nuodo toksiškumas priklauso nuo jo patekimo į organizmą kelio, tačiau nėra pavojingiausio kelio - visi keliai gali būti pavojingi apsinuodijusiojo sveikatai ir gyvybei.

Pagalbos apsinuodijusiam asmeniui teikimo principai:

- **Atsargumo priemonės.** Nuodai, sukėle apsinuodijimą pacientui, gali pakenkti ir pagalbą teikiančiam asmeniui. Galimą grėsmę įvertinti reikia esant inhaliaciniams (pro kvėpavimo takų) apsinuodijimams nuodingomis dujomis ir lakiomis medžiagomis bei perkutaninių (pro odą) apsinuodijimų atvejais, kai sveikatos sutrikimus sukėlė korozinės ir lipofilinės medžiagos. Ypatingų apsaugos priemonių reikia imtis gelbstint asmenį, apsinuodijusį fosforo organiniais junginiais, halogenintais angliavandeniliais, organiniais gyvsidabrio ir švino junginiais, fluoro rūgštimi. Pavojų gelbėtojui gali kelti ir pats nuo alkoholių ir/ar psichotropinių medžiagų apsvaigęs ar švino bei fosforo organiniais junginiais apsinuodijęs asmuo.
- **Būklės įvertinimas.** Vertinant apsinuodijusio asmens būklę rekomenduojama nukentėjusiojo apžiūros tvarka: pirmiausiai yra įvertinama kvėpavimo takų praeinamumas ir kvėpavimas, paskui- kraujotaka ir širdies veikla ir galiausiai - centrinės nervų sistemos būklė (sąmonė).
- **Pagalba.** Siekiant išvengti ar sumažinti organizmo sąlytį su nuodu visų apsinuodijimų atvejais yra taikomos nespecifinės detoksikacijos priemonės, t.y. nuodų pašalinimas iš virškinamojo kanalo, akių, kvėpavimo takų ir nuo odos.

Kaip elgtis?

- Nuodingoms medžiagoms patekus į akis būtina jas gausiai 10-20 minučių plauti tekančiu vandeniu. Siekiant nuodus pašalinti nuo ragenos ir iš junginės maišo rekomenduojama pakelti akių vokus.
- Nuodams patekus ant odos: nurengti suterštus drabužius ir kontakto vietą plauti dideliu kiekiu vandens. Ant odos patekusios medžiagos, kurios pasižymi rezorbciniu poveikiu, yra šalinamos su šepetėliu ir muilu. Nepamirškite saugiai ir sandariai supakuoti nuodingomis medžiagomis suterštus drabužius.
- Nuodingų medžiagų prisikvėpavusį asmenį būtina kuo greičiau išvesti ar išnešti iš užterštos aplinkos.
- Peroralinių (per burną) apsinuodijimų atvejais prieš pradedant nuodus šalinti iš virškinamojo kanalo **būtina pasitarti** su specialistais. Netinkamai suteikta pirmoji pagalba gali pabloginti apsinuodijimo eigą ir baigtį. Apsinuodijus cheminį nudegimą sukeliančiomis medžiagomis (rūgštimis, šarmais) negalima skatinti vėmimo, nukentėjusiam asmeniui rekomenduojama duoti išgerti 200 ml vandens.

Patarimai:

- Aktyvintos anglies rekomenduojama skirti daugelio peroralinių apsinuodijimų atvejais. Dėl šio medikamento dozių rekomenduojama pasitarti su specialistais, dažniausiai yra skiriama 0.5-1 g/kg anglies. Aktyvintos anglies **negalima** duoti asmeniui, kuriam dėl apsinuodijimo trinka ar yra sutrikusi sąmonė ir jei apsinuodijimą sukėlė alkoholis ir/ar jo surogatai bei korozinės medžiagos - šių nuodų aktyvinta anglis neadsorbuoja.
- Šalinant nuodus iš virškinamojo kanalo yra **draudžiama** naudoti pieną, sodos ar druskos tirpalą, aliejų, kiaušinio baltymą ar kitas medžiagas. Minėtų skysčių paieškai naudojamas brangus laikas, o jų panaudojimas - didina pažeidimo ir komplikacijų riziką.
- **Pagrindinė nespecifinės detoksikacijos priemonė visų apsinuodijimų atvejais yra VANDUO.**